

THỬ NGHIỆM BIỆN PHÁP TÁC ĐỘNG LÀM HẠN CHẾ XUNG ĐỘT TÂM LÝ GIỮA CÁC EM THIẾU NIÊN Ở TRƯỜNG THCS

Lê Minh Nguyệt

Trường Đại học Hồng Đức, Thanh Hóa.

Xây dựng được những quan hệ tốt đẹp giữa các em học sinh trong lớp, làm cho các em gắn bó với nhau, gắn bó với lớp, từ đó hạn chế mâu thuẫn, xung đột xảy ra giữa các em là việc làm cần thiết trong công tác giáo dục học sinh ở nhà trường.

Mỗi thành viên của lớp đều được tham gia vào các mối quan hệ khác nhau với các bạn trong lớp. Về cơ bản, các mối quan hệ này được tổ chức trên cơ sở tương hợp tâm lý giữa các cá nhân. Đối với những cá nhân khi chưa có sự tương hợp do chưa thực sự hiểu nhau, chưa cởi mở với nhau, lớp cần tổ chức những hoạt động chung, những buổi giao lưu để các em có dịp tiếp xúc, cùng làm việc, vui chơi với nhau... Qua đó, các em sẽ hiểu nhau hơn và để xoá đi những mặc cảm, e dè, dễ thông cảm với nhau hơn. Hay nói một cách khác, xung đột tâm lý ít xảy ra hơn.

Mỗi thành viên trong lớp đều tham gia các hoạt động chung với tư cách vừa là người chỉ huy, vừa là người phục tùng. Chẳng hạn, để chuẩn bị cho hoạt động ngoại khoá đi thăm quan của lớp, các thành viên trong lớp cùng bắt tay vào chuẩn bị. Mỗi thành viên được phân công một việc, nhưng các em cần cùng nhau phối hợp để chuẩn bị chu đáo và mỗi người cần coi công việc của tập thể là của chính mình.

Trên cơ sở lý luận như trên, chúng tôi thử nghiệm tác động sư phạm đối với khách thể gồm: 80 em học sinh trường THCS Quang Trung - TP Thanh Hóa, chia thành 2 nhóm: Nhóm trước tác động và nhóm sau tác động.

Cách tiến hành

Bước 1: Đo bầu không khí tâm lý của tập thể học sinh, đo xung đột tâm lý.

Bước 2: Tổ chức hoạt động chung, giao lưu theo chủ đề năm học. Tổ chức các câu lạc bộ tình bạn, nói chuyện theo chủ đề về tình bạn, tình yêu ở lứa tuổi thanh niên.

Bước 3: Đo lại bầu không khí tâm lý của tập thể học sinh và đo lại xung đột tâm lý.

Kết quả

1. Cảm nhận của thiếu niên về bầu không khí tâm lý trong lớp trước và sau tác động

Bầu không khí tâm lý trong lớp phản ánh tâm trạng của các thành viên trong nhóm, trong tập thể và có ảnh hưởng gián tiếp đến xung đột tâm lý ở các em.

Chúng tôi sử dụng trắc nghiệm của A.N. Lutoskin (nghiên cứu 14 biểu hiện của bầu không khí tâm lý tập thể học sinh). Kết quả thu được cho thấy, cảm nhận về bầu không khí tâm lý của thiếu niên ở 2 lớp trước tác động trong lần đo đầu tiên là tương đối đồng đều nhau.

Điểm trung bình trước tác động của 14 đặc điểm trên ở lớp 8B là 1,17; lớp 8A là 1,32. Điều này chứng tỏ rằng, mặc dù có những đặc điểm được xếp ở vị trí cao hơn, nhưng các đặc điểm này chưa thể hiện thường xuyên, liên tục. Do đó, cảm nhận chung về bầu không khí tâm lý của mỗi lớp là chưa sâu sắc, chưa đồng đều.

Sau lần đo này, chúng tôi đã thử nghiệm tổ chức hoạt động giao lưu chung, sinh hoạt theo chủ đề năm học và tổ chức nói chuyện theo chủ đề tình bạn, tình yêu ở lứa tuổi thiếu niên. Cả 2 lớp thực nghiệm đã tỏ ra rất hứng thú với hoạt động chung này và các em đã đồng cảm, hiểu nhau, gắn bó với nhau hơn.

Sau tác động, 14 đặc điểm đo bầu không khí tâm lý của tập thể học sinh được tăng lên rõ rệt. Điều đó chứng tỏ rằng, 2 biện pháp tác động nhằm xây dựng bầu không khí tâm lý đoàn kết, thân ái trong lớp đã có hiệu quả. Học sinh trong lớp đã hình thành được nhiều nhóm bạn thân, đoàn kết, đồng cảm, gắn bó, cùng chung lo hoạt động của cá nhân cũng như của tập thể.

Thực tế đã chứng minh, với các lớp học có bầu không khí tâm lý tích cực đã phản ánh mối quan hệ đoàn kết, gắn bó, đồng cảm với nhau giữa các học sinh trong lớp. Nhờ những quan hệ này, các hoạt động chung của lớp được tổ chức và thực hiện có hiệu quả.

Sau đó, chúng tôi tiến hành đo lại xung đột tâm lý ở các em thiếu niên 2 lớp trên.

2. Sự thay đổi tần số xung đột tâm lý của thiếu niên trước và sau khi tác động

Sau khi tác động sự phạm bằng cách tổ chức các hoạt động chung theo chủ đề năm học, nói chuyện, thảo luận theo chủ đề tình bạn, tình yêu. Chúng tôi thấy bầu không khí tâm lý của các em thân ái, đoàn kết, gắn bó, đồng cảm, hiểu nhau hơn. Từ đó, tần số mức độ xung đột tâm lý cũng thay đổi.

Trước khi tiến hành thực nghiệm tác động, tần số xung đột tâm lý giữa các em *mạnh hơn, nhiều hơn*. Sau khi sử dụng thực nghiệm tác động, tần số xung đột tâm lý giữa các em *tăng dần theo chiều hướng tích cực*. Tần số “thường xuyên”: trước tác động là 33,8%; sau tác động: 26,2%, giảm: 7,6%. Tần số “đôi khi”: trước tác động:

66,3%; sau tác động: 58,8%, giảm: 7,5%. Tần số “không bao giờ”: trước tác động: 0%; sau tác động: 15%, tăng: 15%.

Sử dụng phương pháp thống kê toán học để kiểm định độ tin cậy của các con số % ở 2 lần đo cho kết quả: Tần số "thường xuyên": $|P_1 - P_2| = 7,6\% > T_{\text{SL}}$; tần số “đôi khi”: $|P_1 - P_2| = 7,5\% > T_{\text{SL}}$; “Không bao giờ”: $|P_1 - P_2| = 15\% > T_{\text{SL}}$. Xuất hiện sự khác biệt có ý nghĩa là: Sau khi thực nghiệm sư phạm đã có sự thay đổi căn bản, tần số xung đột tăng dần theo chiều hướng tích cực.

Như vậy, chính bầu không khí tâm lý tích cực này đã tác động tốt đến học tập và các mặt rèn luyện của thiếu niên. Vì vậy, việc xây dựng bầu không khí tâm lý tích cực trong tập thể học sinh bằng cách tổ chức các hoạt động chung, nói chuyện theo chủ đề đã tạo nên tình thân ái, đoàn kết, đồng cảm, gắn bó giữa các em. Từ đó làm cho tần số xung đột tâm lý tăng dần theo chiều hướng tích cực.

3. Ảnh hưởng của xung đột tâm lý đến các em thiếu niên trước và sau khi tác động

Để có nhận xét chung về ảnh hưởng của xung đột tâm lý đến đời sống, học tập của các em, chúng tôi thu được kết quả sau:

Bảng 1: Ảnh hưởng của xung đột tâm lý đến đời sống, học tập của thiếu niên trước và sau khi tác động

Ảnh hưởng của xung đột tâm lý	Khách thể		Trước tác động		Sau tác động		Độ lệch
	SL	%	SL	%	SL	%	
Vui vẻ, bình thường	39	24,4	59	36,9	12,5		
Giữ thái độ bình thường nhưng không vui vẻ	36	22,5	58	36,3	13,8		
Có khoảng cách, chán nản	9	5,6	6	3,7	1,9		
Ảnh hưởng đến sức khỏe, học tập giảm sút	27	16,9	13	8,1	8,8		
Thiếu tin tưởng vào bạn bè	13	8,1	8	5,0	3,1		
Thiếu tin tưởng vào tương lai	21	13,1	10	6,2	6,9		
Có ý định không chơi với bạn nữa	15	9,4	6	3,7	5,7		

Kết quả trên cho thấy, trước khi tác động, mức độ ảnh hưởng của xung đột tâm lý giữa các em thiếu niên theo chiều hướng tiêu cực nhiều hơn sau khi tác động. Sau khi tác động, ảnh hưởng của chiều hướng tích cực tăng lên rõ rệt.

Như vậy, nhờ biện pháp tác động sư phạm tạo bầu không khí tâm lý tốt, ảnh hưởng tiêu cực của xung đột tâm lý tới đời sống và học tập của các em giảm đi rõ rệt, những ảnh hưởng tích cực tăng lên.

Kết luận

Thử nghiệm tác động sư phạm đối với 80 học sinh trường THCS Quang Trung, t/p Thanh Hóa bằng biện pháp tổ chức các hoạt động giao lưu chung theo chủ đề năm học, cung cấp cho các em những hiểu biết về tình bạn, tình yêu ở lứa tuổi thiếu niên làm cho các em hiểu nhau hơn, đồng cảm với nhau hơn là biện pháp khả thi, làm giảm tần số và mức độ xung đột, ảnh hưởng của xung đột cũng giảm dần theo chiều hướng tiêu cực.